



Sancti Georgii pro nobis Domini et maritis eius. Amen











IOANNES MARCHIS MARCI

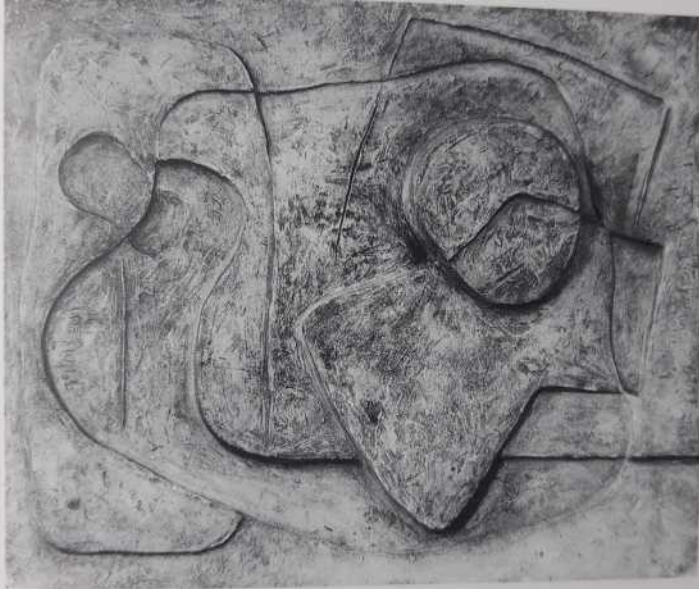
1600 ANNO MARCI MARCI











X164/
ZDENĚK SVOBODA
PLASTRON 1933
SADRA





Kron
miž byl
hranic
tože se
navazo
mi, kte
ta Bosr
néra a p
svě polo
a písečn
oblasti b
krátce,
Bosry i
postrada
jsou prů
na z nie
pilastry
ňovitým
říkají Ša
mem tak

Vzpom
klady pr
a jeho fa
ným zdro
obvykle v
jarních de
vyhlouben
dodává an





průt, aby se jeho podoba idealizovala. Je známo přes 30
portrétů této tajemné osobnosti, vystupující vždy v téměř
charakteristickém oděvu.



ná prosebné ruce. Akkadští bojovníci, provázející
krále, stoupají vzhůru ve dvojstupu, kdežto poražení
nepřátelé leží na zemi nebo se obracejí na útěk.
V horní části stély svítí dvě zářící hvězdy, symboly
božstev příznivých vítěznému králi.

Souběžně s fantazií a uvolněností, které se díky

například u četných postav kráčejících bohů s ná-
hernou pokrývkou hlavy s rohy a v řasnatých vlá-
ných tunikách, které připomínají staré sumerské suk-
ně z ovčí kůže.

Týmž dojmem uvolnění působí kamenné válečky
na pečeti hliněných destiček, na něž se psaly vše-
chny Nej-



NEVYŘEŠENÁ ZÁHADA Na obchodních pečetích, které používali lidé protoindické civilizace, byly obvykle zobrazeny čtyři až deset symbolů – přitá málo k tomu, aby se daly nápis rozluštit. Zvíře na pečeti představuje nosorožce.

otiskovaly na balíky zboží jako podpis, jenž identifikoval vlastníka nákladu nebo úřad, který pečeť používal. Většina badatelů je přesvědčena, že tyto symboly jsou odvozeny z rané formy drávidského jazyka a že spadají do stejné rodiny jazyků jako tamilština.

Přesně odpozorované podoby zvířat zobrazené na pečetích vydávají svědectví o uměleckých schopnostech lidí kultury údolí Indu. Nejběžnějším motivem je jedno-
rohá antilopa. Je zachycena z profilu, takže by mohla představovat i zvíře se dvěma rohy, z nichž je jeden zakrytý. Je však pravděpodobnější, že představuje skutečně jedno-
rožce, protože se našly i terakotové figurky tohoto bájného zvířete. Na některých peč-

POPEL MRTVÝCH S postupným upadáním protoindické civilizace během 2. tisíciletí př. n. l. se měnil i způsob pohřbívání. Na hřbitově v Harappě se nyní často pohřbívaly jen zpopelněné ostatky mrtvých. Tato nádobka kdysi sloužila jako víko na pohřební urnu.



tič je znázorněno bizarní zvíře s lidskou hlavou, býčími rohy a sloním tělem, jež má přední nohy berana a zadní nohy tygra.

Fascinujícím objevem byla pro archeology postava muže s rohatou ozdobou hlavy, sedícího v jogínské pozici. Byl určen jako prototyp pozdějšího hinduistického boha Šivy, známého jako obávaný bůh-ničitel, ale i jako bůh plodnosti. Bohyně znázorněné na některých pečetích dost věrně odpovídají podobám, které na sebe brala Šivova žena zvaná Káli, Párvatí či Durgá.

V městech v oblasti Indu se už také užívaly standardizované jednotky měr a vah. Základní hmotnostní jednotka odpovídala jen asi 14 gramům, jednotky délky se odvozovaly z „lokte“ – průměrné délky mužského předloktí (asi 53 centimetrů). V Harappě se našlo bronzové měřítko opatřené značkami „loktů“.

ROZPTÝLENÉ OBYVATELSTVO

Kolem roku 1600 př. n. l. už byla velká města v údolí řeky Indu opuštěna. Proč odsud lidé odešli? Je možné, že opakované záplavy nebo řeky měnící svá koryta působily zhooubné škody na úrodě a přivodily pád kdysi vzkvetajícího hospodářství. Zemědělské výnosy výrazně klesaly i s postupným vysycháním velké řeky Sarasvatí. Existují doklady, že v kraji řádily malárie a cholera, kterým bezpochyby podlehl mnoho lidí. Obyvatelé měst postupně ztráceli určité dovednosti, přestalo se napřiklad používat písmo. Přestože se některé kraje rozvíjely dál, zejména Gudžarát na jihozápadě, mnoho oblastí postihl úbytek obyvatel.

Nakonec údolí obsadili Indoevropané ze střední Asie, kteří se smísili s původním obyvatelstvem. Mnoho rolníků a pastevců se přestěhovalo do sousedních krajů na jihu a na východě a trosky měst pozvolna pohřbil písek a naplaveniny. Kultura údolí Indu však úplně nezemřela.

Přestože v těchto oblastech nakonec převládly indoárijské jazyky nových obyvatel ze západu, původní drávidské jazyky významnou měrou ovlivnily jejich slovní zásobu, gramatiku i výslovnost. Hinduistické náboženství, jež se vytvořilo v prvním tisíciletí před Kristem, v sobě spojilo rysy, které do něj vnesli Indoáriové, s dřívějšími náboženskými představami obyvatel měst údolí Indu, jako byla právě Harappa. V životě současné Indie se tak dodnes setkáváme s prvky, jež mají kořeny v období civilizace údolí Indu, první vyspělé kultury, jež kdysi naplno rozkvetla na indickém subkontinentu.





SYMBOLICKÉ POSTAVY Mayské písmo používá složité rytiny piktogramů. Dvě velké postavy na této rytině z Palenque představují slova „rule“ a „life“ – a toliak tak současně dává razantní přehled o záznamování času v systému tzv. dlouhého počtu.

mezi obyčejným lidem a válčícími bohy a démony. Některé božské postavy se vyznačovaly zvláštní kombinací dobra a zla – mnohé z nich měly až čtyři přirozenosti, odpovídající čtyřem světovým stranám. Ve středu mayského panteonu stáli bohové přírody, rostlinstva, ročních období a také času jako takového.

ROZDĚLENÉ MĚSTO

Králové v postavení nejvyšších kněží žili obklopeni urozenou elitou, jejíž moc se zakládala na postavení v rámci náboženské hierarchie. Dětem z těchto vyvolených rodin v útlém věku svírali hlavičky dřevěnými destičkami, což jim pro dospělý věk zajišťovalo vysoké, ploché a pomalu ustupující čelo, považované za znak urozenosti. Pod aristokraty pak stáli obchodníci a řemeslníci, kteří uspokojovali rozličné potřeby města, a nejnižší stupeň zaujímal početná vrstva rolníků, odpovědných za výstavbu města i jeho zásobování potravinami.

Rolníkům se dostávalo jen pramálo z přebytku, jemuž se těšily urozené vrstvy. Když po úderu v 9. století nastal úpadek, rolníci po celých tisících využili příležitosti, uprchli z města a ponechali je vlastnímu osudu a okolnímu pralesu.

Archeologové podle počtu náhrobků a hrobů vědí, že po roce 830 došlo k rapidnímu úbytku tikalské populace. Koncem 9. století již byl Tikal zcela opuštěn. Příčinu tak náhlého zhroutení mayské civilizace stále obestírá tajemství. Svou roli tu mohlo sehrát hned několik příčin. Předně

VZNĚŠENÝ PANOVNÍK V 7. nebo 8. století se tato čeroba hrudi zobrazující neznámého mayského krále obsluhovaného třemi lidmi dostala až do vzdáleného Teotihuacánu, města, jež Tikal v 5. století výrazně ovlivnilo.



zestřily boje mezi jednotlivými městskými státy a mnoho menších měst se vymaňilo z moci svých vládců. Důkazy získané z jezerních osazenin naznačují, že zemědělci již vyčerпали půdu a celou situaci ještě zhoršila katastrofální sucha. Z nalezených koster lze usuzovat na rozšířenou podvýživu a nemoci. Je také možné, že početná masa rolníků, dohnaná k zoufalství ještě ambicióznějšími plány další výstavby, se nakonec proti svým pánům vzbouřila.

ZÁNİK MAYSKÉ ŘÍŠE

Poslední velký chrám v Tikalu, označovaný jako Chrám III, byl dokončen roku 818. Nejmladší Stela II nese datum dokončení 869. Poslední záznamy jsou svědectvím o smrtelné agónii, jež postihla kdysi skvělostná města po celé mayské říši: Copán 830, Palenque 835, Tikal 869, Uxmal 909. Jejich konec není poznamenán záblesky plamenů ani finčením zbraní – nastal postupným úpadkem autority kněží, s malým úbytkem populace a s nepoprosným vyčerpáním zdrojů.

Bující zelená džungle, jež musela tak dlouho čekat na svou příležitost, tak v Tikalu pozvolna znovu dobyla území, jež kdysi lidé vyrvali z jejího područí.

